

Voorwoord

Er zijn van die levens die niet in een rechte lijn verlopen, maar slingeren als de Westerschelde tijdens storm. Mijn leven is er zo één. Geboren in Den Haag, recht uit de Schilderswijk, met beide benen op de grond en de handen al vroeg uit de mouwen. Maar wat begon in het drukke hart van de stad, vond zijn weg naar de rust van het Zeeuwse landschap – waar ik uiteindelijk wortel schoot, maar zeker niet zonder slag of stoot.

Ik ben een Hagenees. En Hagenezen nemen geen blad voor de mond. Dus verwacht geen wollige taal, geen mooi praterij, geen maskers. Ik noem gewoon namen. Ik zeg hoe het is. Recht door zee, zoals het hoort. Soms bot, vaak eerlijk, altijd met een reden.

Dit is geen zielig verhaal. Geen klaagzang. Dit is het verhaal van iemand die keer op keer weer opstond. Die het leven met humor en lef aankeek, ook als het zwaar werd. Van infecties tot doofheid – en geloof me, die doofheid vond ik uiteindelijk erger dan de kanker. Maar ook: het geluk van een geslaagde reparatie. Een klant die terugkomt. Een onverwachte knuffel. Een goeie grap op het juiste moment.

En dan zijn er de mensen die het verschil maakten. Sommigen zie ik nog regelmatig. Sommigen zijn er niet meer. Eén daarvan is Maurice Gijzels †. Iemand die ik al jarenlang kende, en die mij – op het juiste moment – het vertrouwen en de kans gaf om mijn winkel te beginnen. Zonder zijn steun had het er misschien heel anders uitgezien. Maurice verdient daarom een buiging. Niet groots of overdreven, maar recht uit het hart.

Maar boven alles: Anita. Mijn vrouw, mijn anker, mijn spiegel, mijn klankbord. Zij die me kende toen ik mezelf nog moest vinden. Zij die bleef, ook toen ik mezelf even kwijt was. Die me opving in mijn donkerste dagen, me uitdaagde als ik vastzat, me stil aankeek als woorden tekortschoten. Bij elke woede-uitbarsting, bij elke pijnlijke keuze, bij elk afscheid of elke angst – zij stond er. Niet met grote woorden, maar met aanwezigheid. Altijd. Onvoorwaardelijk. Waar anderen misschien waren afgehaakt, stond zij pal. Geen applaus, geen schijnwerpers, maar wel de onmisbare kracht achter dit hele verhaal. Zonder haar had ik hier nu niet gestaan. Punt.

Proloog

Sommige mensen
schrijven boeken om
zichzelf mooier te
maken dan ze zijn. Dat
ga ik niet doen. Ik
geloof niet in
opgepoetste verhalen.
Ik wil juist de
rafelranden laten zien.
De twijfel. De woede.
De fouten die ik
maakte. De momenten
waarop ik het niet meer
wist. Maar ook de
dingen die écht tellen:

een bakkie met een oude klant, een handdruk van een wildvreemde,
een glimlach op een rot dag.

Dit boek is niet bedoeld om indruk te maken. Het is bedoeld om echt
te zijn. Om te laten zien hoe het leven soms keihard kan zijn – en hoe
je tóch doorgaat. Omdat je moet. Omdat opgeven geen optie is.
Omdat zelfs als je lijf niet meer meewerkt, je geest nog vecht. Omdat
elke tegenslag een keuze is: neergaan of doorgaan.

Ik schrijf dit niet alleen voor mezelf, maar ook voor mijn kleinkinderen
– zodat ze later weten wie opa écht was. Niet de versie van Facebook
of verjaardagsfeestjes, maar de man achter de glimlach. De man die
soms knokte met het leven, maar het nooit opgaf. Die liever met een
grote bek vooruit liep, dan stilletjes weg te kwijnen.

En misschien ook een beetje voor die paar mensen die me nooit
vergeten zijn – ook niet toen ik even onderuit lag. Voor wie ik er altijd
ben gebleven, op mijn manier. Recht voor z'n raap, soms lomp, maar
altijd echt.

Hoofdstuk 1 – Schilderswijkse roots

Geboorte en gezin

Ik werd geboren op 4 januari 1961 in het Zuidwal Ziekenhuis in Den Haag, als oudste van zes kinderen. Wij woonden in de Jan de Baanstraat, hartje Schilderswijk. Een echte volkswijk. Hagenese

Zuidwal ziekenhuis

straattaal, open voordeuren en altijd rumoer op straat.

Naast ons woonde de familie Bowin, óók een groot gezin. De kinderen speelden op straat, voetbalden tussen geparkeerde fietsen en schreeuwden naar boven: “Mammaaaa, mag ik nog buiten blijven?!”

Onze familie bestond uit mijn vader, mijn moeder en zes kinderen: ikzelf (Kees), mijn tweelingbroer Fred (10 minuten jonger), en mijn broers en zussen Marga (†), Thea, Frits en Raymond. Het was een drukke boel, maar we stonden voor elkaar klaar. Iedereen had zijn rol, en als oudste droeg ik vaak extra verantwoordelijkheden. Elke dag om zes uur ging het raam open en riep mijn moeder met die kenmerkende Haagse klank: “Keesje! Freddy! Marga! Fritsje! Thea! Raymond! Eeeeeten!!”

2. De Schilderswijk in de jaren '60

De Schilderswijk in de jaren '60 was rauw, levendig en hard. Er heerste nog crisis, de naoorlogse tijd was voelbaar. Veel gezinnen leefden met zes, zeven of zelfs meer kinderen in kleine bovenwoningen zonder badkamer, vaak zonder warm water. Eén

Afbraakbuurt ten top

kamer werd gedeeld met broers of zussen, en privacy bestond nauwelijks. De huizen waren gehorig, de stegen smal, maar de harten groot. De buurt had een ruig randje, stond bekend als een van de gevaarlijkste plekken van Nederland, maar er was ook kameraadschap. Iedereen kende elkaar, hielp elkaar als het nodig was, en ruziede net zo hard weer met elkaar – maar dat hoorde erbij.

Het was overleven met een glimlach, lachen door de tranen heen, en je vooral niet laten kennen. Dat was de Schilderswijk. Ondanks het harde leven was er ook saamhorigheid: niemand werd vergeten. Iedereen hoorde erbij, en de straat voedde je net zo goed op als je ouders dat deden. Je leerde snel, want wie niet bij de les was, werd er door de straat zelf op gewezen. De Schilderswijk was een leerschool op zich – een plek waar je karakter werd gevormd met een schop onder je kont en een gulle lach.

3. Thuis en opvoeding

Thuis hadden we het niet breed. Mijn moeder kon toveren met wat er

was: havermout, broodpap, en op doordeweekse dagen ging de jus van zondag gewoon nog een keer over de aardappelen. Vla of goedkope pudding kwam gewoon op hetzelfde bord als het avondeten – ook als dat bord nog niet leeg was. Zo ging dat. We klaagden niet, we lachten.

Mijn vader werkte hard – in de bouw, in de haven, als uitsmijter, schoonmaker van schepen met chemische stoffen, en later via Tempo Team ook in de horeca. Hij was knap, charismatisch, had humor, maar worstelde met alcohol. “Keesie, haal je vader even uit het café,” zei mijn moeder regelmatig. En daar ging ik dan, met mijn korte beentjes, mijn vader uit z’n stamkroeg halen voor het avondeten.

Hij kon moppen tappen als de beste, had een vlotte babbel en leefde ervoor om onder de mensen te zijn. Hij was trots op zijn kinderen, vertelde graag in het café hoe goed Marga kon zingen of hoe Fred kon boksen. Alsof hij zelf faalangst had, moest hij altijd aardig gevonden worden. Vaak werden wij benaderd omdat pa weer ergens een rekening had openstaan – bij het café, de melkboer of de zegeltjesbode. Ik herinner me nog zijn crematie: in de aula waren nauwelijks mensen, maar bij de gratis afscheidsborrel zat het afgeladen vol. Typisch mijn vader.

Mijn moeder maakte ondertussen de mooiste kleding. Ze kon breien als de beste en had op den duur een breimachine. In de tijd van Starsky en Hutch liep ik trots in exact hetzelfde vest als Starsky – gemaakt door mijn moeder.

Mijn opa en oma van moederskant waren gescheiden. Daardoor had ik twee opa’s en twee oma’s: kleine oma en opa Willemsen, en grote oma en opa Piet van Kralingen. Bij opa Willemsen – met zijn hond, duiven en Zündapp – voelden we ons echt kind. Van kleine oma heb ik eigenlijk geen warme herinneringen, maar bij grote oma in

Scheveningen was het altijd warm en welkom. Opa Piet was een mopperkont en dronk te veel – geen fijne herinneringen aan hem.

De ouders van mijn vader ken ik alleen van foto's. Wat ik wel weet, is dat mijn vader vaak ruzie had met zijn moeder. Toen hij terugkwam van de wilde vaart en hoorde dat zijn moeder overleden was, sprong hij jankend over het hek van begraafplaats Eik en Duinen: "Mijn moedertje, mijn moedertje!" Dat moment staat in mijn geheugen gegrift. Soms bezochten we het graf, en dan zag ik als kind een open graf met een los deksel – het voedde mijn engste fantasieën.

4. Boksen en karaktervorming

Bang zijn mocht niet van mijn vader, en dat is ook de beste leerschool geweest. Alle jongens moesten verplicht boksen. Hoewel ik geen ster was, mijn broer Fred wel, heeft dat ervoor gezorgd dat ik mijn mannetje stond – en nog steeds sta. Niet bang voor een klap.

De boksschool werd in 1959 opgericht door Leen Hoogenband en zat jarenlang in de Achter Raamstraat. Het broertje van Kathy Houwaart trainde er, en vader Harry nam het al snel over en gaf training. Boksen was dé volkssport in Den Haag. Maar het was niet mijn wereld. Schreeuwende moeders die riepen "sla hem op z'n bek!", klapstoelen die door de lucht **vlogen...** Er werd soms buiten de ring meer gevochten dan erin. Dat volkse, dat harde... het paste niet bij mij. Doe maar normaal.

5. Familiebanden en botsingen

We hadden ook nog een tante, Tante Hetty – de zuinigheid zelf. Met Pasen kregen we kerstkransjes, en met Kerst paaseitjes – altijd wit uitgeslagen. In haar woonkamer mocht je niet komen. De bakelieten zitjes stonden er nog in originele plastic folie, alsof elke dag de verhuizer kon aanbellen. Waar anderen inmiddels bovenladers of zelfs frontladers hadden, stond zij nog te schrobben in een zinken teil.

We zagen ze niet vaak. Of mijn vader had bonje met zijn broer, of met zijn zus. Vaak ging het over een zogeheten erfenis uit Oostenrijk, die – als je mijn vader mocht geloven – door die twee was ingepikt. Of die erfenis ooit echt bestond? Geen idee. Maar één ding is zeker: ik keek

op tegen Ome Hans. Een vent die stond voor zijn gezin, zijn club, zijn woord. Hij leefde voor zijn kinderen en later zijn kleinkinderen, waar mijn vader meer leefde voor zijn stamgasten en kroegmaatjes – mensen die hem uiteindelijk lieten vallen. Misschien heb ik daar, tussen al het rumoer van mijn eigen jeugd, voor het eerst het verschil leren zien tussen leven in chaos en leven met koers.

Ome Hans was schilder van beroep, maar liep er met zijn dasje onder de kin bij als een aristocraat. Hij was voorzitter van voetbalvereniging VDS en zat in de huurcommissie. Een trotse man. Iemand met principes. En iemand die áltijd klaarstond voor zijn gezin..

Misschien heb ik daar, tussen al het rumoer van mijn eigen jeugd, voor het eerst het verschil leren zien tussen leven in chaos en leven met koers.

6. School en lijfstraffen

Ik ging naar de peuterschool bij de nonnen, en daarna naar de Van

Ostadeschool – naast het badhuis, via een ijzeren deur rechts ervan. Ik kreeg les van meester Adema en juffrouw Zoete. Bij haar mocht ik zelfs tussen de middag mee-eten – iets wat toen heel bijzonder was.

Mijn broer Fred had les van Aad de Mos, die liever voetbalde dan les gaf – dat zal vast verklaren waarom Fred dat jaar bleef zitten.

We hadden nog inktpennen en inktpotjes op school – ballpoints bestonden nog niet. En lijfstraffen? Die waren normaal. Een tik om je oor, een oorvijg, een klap met de lineaal op je vingers. Geen gepraat, geen waarschuwingen – gewoon: hup! Het hoorde erbij. Mijn vader had ook losse handjes. Soms kwam hij zelfs in bokshouding op je af. Dan werden we naar zolder gestuurd – een koude, niet-geïsoleerde ruimte waar je tussen de kranten uit de oorlog naar de pannen keek. Dat was geen strafhoekje, dat was pure overleving.

Toch was er ook warmte. Teken en knutselen, Sinterklaas op school. En op woensdag: badhuisdag. Met de klas douchen in een kring, één blokje Sunlight-zeep voor alles. Ja, óók voor je kont. Tegenwoordig ondenkbaar.

Badhuis, ingang van de school was rechts ervan

7. Kamperen en zomers aan de Rottemeren

Vakantie, dat betekende voor ons geen vliegereizen of hotels, maar kamperen. Eerst met het hele gezin, later met alleen mijn broer Fred

en uiteindelijk ook met jeugdvriend Ed. De Rottemeren – een uitgestrekt gebied van meren en natuur tussen Bleiswijk, Zevenhuizen en Oud Verlaet – werd onze zomerse speelplaats.

Echte foto van mijn ouders en ik en mijn broers en tante

Hier heb ik leren zwemmen, leren vissen, en geleerd hoe je een tent overeind houdt als alles verregent.

Soms dreven we letterlijk met het opblaasbed uit de tent, zo heftig kon het weer omslaan. Maar dat drukte de pret nooit. Rondom ons barstte het van de Hagenaars die net als wij de stad even wilden ontvluchten.

We kookten op een campingstelletje, standaardmenu: een blikje soep, een bord spaghetti, frietjes of macaroni. Het maakte niet uit.

We waren eruit.
Vrij. Zelfstandig.
Mannen in
wording. Later
gingen Fred en ik
zelfs met z'n
tweeën op
zomervakantie,
zonder ouders. We
verdienden geld
met tomaten

plukken bij een tuinder. Fred had het na drie dagen al gezien – hij kon de lucht niet aan, en die kassen waren bloedheet. Je kwam eruit alsof je in een gifwolk had gestaan: groen uitgeslagen, plakkerig, stinkend. Fred was geen doordouwer. Ik wel. Ik dacht: “Als ik dit niet volhoud, dan is er geen camping. Geen patatje. Geen vrijheid.” Dus ik beet door. Werken voor je vrijheid – dat leer je snel op jonge leeftijd.

Van het verdiende geld deden we iets bijzonders: met de museumkaart reisden we kriskras door Nederland, op zoek naar historie. Samen met Ed – die later mijn zwager zou worden – bezochten we vrijwel elk museum en kasteel dat we konden vinden. De mooiste vond ik die van Hugo de Groot. De magie van geschiedenis, de geur van oude muren, het idee dat daar ooit écht iemand geleefd had – het sprak tot de verbeelding.

Na een aantal zomers aan de Rottemeren, kwam ome Gijs met een goedkopere optie: een bos in Putte, net over de grens bij België. Daar stond een oude, afgedankte schoolbus die dienstdeed als vakantieverblijf voor mijn ouders. Wij sliepen in een klein tentje vlak erbij. De omgeving was prachtig: vennetjes om in te zwemmen, kersenbomen bij de boer waar we mochten plukken, en militaire oefeningen in de bossen die ons als kinderen tot de verbeelding spraken. 's Nachts hoorde je de wilde zwijnen door de struiken schuren en soms schrokken we ons rot als er ineens een schijnwerper aanging.

Wat we toen nog niet wisten: zijn werkgever dumpte daar olie uit vrachtwagens in het bos. Illegaal, natuurlijk. Later hoorden we daarvan, en ineens keek je met andere ogen naar dat idyllische stukje natuur.

Er waren ook bijzondere uitjes, dankzij het werk van mijn vader bij Drievliet en

Madurodam. Met de tram naar Rijswijk of Scheveningen. Gratis botsauto's. Miniatuurtreintjes in Madurodam. Voor ons als kinderen voelde het als Disneyland.

Het waren gouden tijden. Onbezorgd, leerzaam, vol verwondering. En misschien nog belangrijker: het gaf me het gevoel dat er een wereld buiten de Schilderswijk bestond. Een wereld van bomen, water, geschiedenis en vrijheid.

8. Schooltijd en Jeugdvrienden

School betekende in die tijd nog discipline – en soms een tik. Ik ging naar de Van Goyenschool, direct naast het badhuis op de Jan van Goyenstraat. De ingang was een zware ijzeren deur, rechts van het gebouw. Het schoolleven speelde zich af in lokalen waar het naar krijt en inkt rook. We schreven nog met inktpenningen in kleine porseleinen inktpotjes. Ballpoints waren er nog nauwelijks. Wie knoeide, kon op een oorvijs rekenen – of een ferme tik met de liniaal op de vingers. Verbaal werd je ook niet gespaard. Geen "foei" of "alsjebliet". De leraren waren streng en duidelijk. Daar is niemand